

ÖBANET:Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları İletişim Ağı (2006-2016)

1990'lı yılların başı: Önemli Bitki Alanı (ÖBA): kısaca, 'nadir ve endemik bitki toplulukları ve habitatları bakımından zengin doğal alan kavramı doğdu. Türkiye'nin ÖBA'larını belirlemek amacıyla, Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD), İngiltere'den Fauna Flora International (FFI) ve İ.Ü. Eczacılık Fakültesi (İSTE) işbirliğinde bir proje geliştirildi.

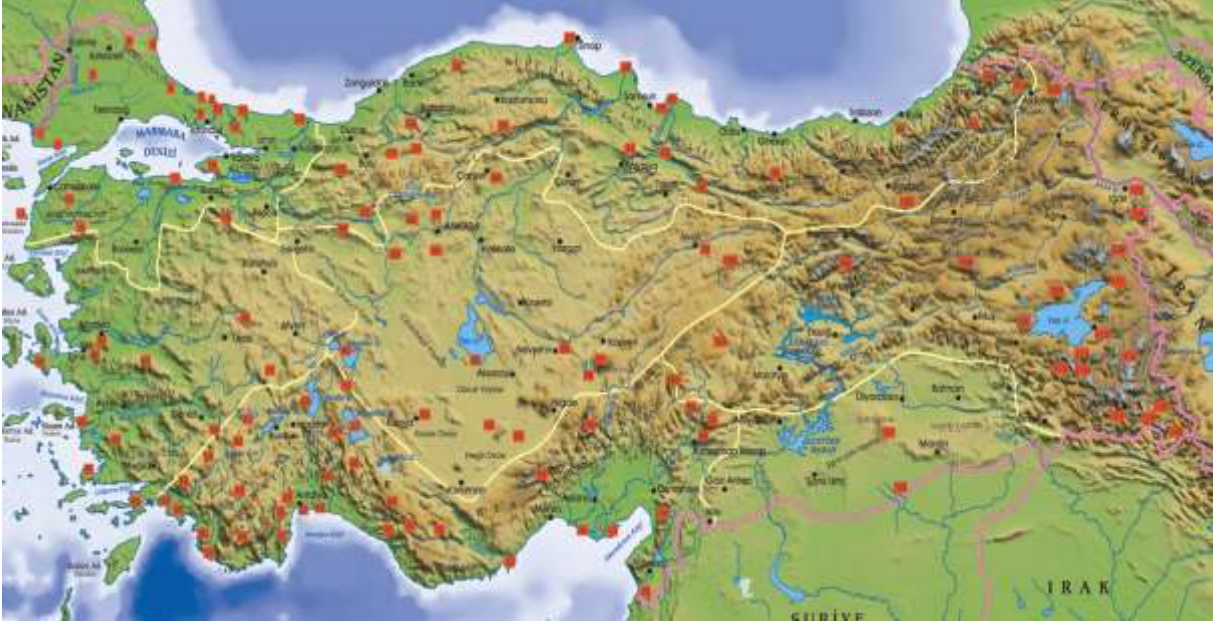
1996: Önemli Bitki Alanı (ÖBA): Important Plant Area (IPA) kavramı, İngiltere'den Plantlife International liderliğinde uluslararası bir boyut kazandı. Halen, Avrupa ve Akdeniz ülkeleri başta olmak üzere tüm dünyada ÖBA çalışmaları çeşitli projeler ve etkinliklerle devam ediyor (daha fazla bilgi için: <http://www.plantlife.org.uk>).

2000'li yılların başı: Türkiye, ÖBA'larını belirleyen ilk ülke oldu: 20 üniversiteden 40 bilim insanının da yardımıyla "Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı" kitabı yayımlandı.

2006: Türkiye'nin doğusunda, Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) petrol boru hattının geçtiği toplam 10 ilde İ.Ü. Eczacılık Fakültesi (İSTE) koordinasyonu ve bilim insanlarıyla işbirliğinde yürütülen bir projeyle 22 ÖBA daha belirlendi , Türkiye'nin ÖBA listesi 144'e ulaştı.

2006: Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları İletişim Ağı (ÖBANET) fikri, DHKD (Doğal Hayatı Koruma Derneği) ve Rubicon Vakfı işbirliğinde doğdu. Türkiye'nin ÖBA'ları aracılığıyla olağanüstü zengin doğal bitki örtümüzün daha iyi tanınması, benimsenmesi ve korunması amacıyla bir proje hazırlığına başlandı.

2007: Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları İletişim Ağı Projesi (ÖBANET) başladı. Proje kapsamında, belirlenen 9 pilot ÖBA'nın bulunduğu illerde ilgi gruplarıyla (hükümet temsilcileri, yerel yöneticiler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası ve genel kamuoyu) iletişim kuruldu, işbirliği yapıldı.

2008: ÖBANET Projesi, gönüllü koordinatörler yardımıyla ÖBA'lar ve yerel ilgi gruplarını bir araya getirdi, ortak toplantılar düzenlendi ve yayınlar hazırlandı.

2008: Türkiye'de ÖBANET Projesi çalışmaları devam ederken, Plantlife International da bu projeden esinlenerek önce Balkanlar ve sonra Akdeniz ülkelerindeki ÖBA'ları korumayı amaçlayan uluslararası ÖBA iletişim ağı kurdu.

2009 - : Bir iletişim ve gönüllüler ağı olarak ÖBANET, projenin tamamlanmasından sonra websitesi, yerel projeler ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla çalışmalarına devam ediyor. ÖBANET gönüllü koordinatörlerinin yürüttüğü projeler ve çalışmalardan bazı örnekler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Kahramanmaraş (Ahir Dağı ve diğer 5 ÖBA):

-Kahramanmaraş ÖBA'larında, IUCN ve Plantlife International liderliğinde yürütülen uluslararası "Güney ve Doğu Akdeniz Ülkelerinde Önemli Bitki Alanlarını Koruma Projesi" kapsamında çalışmalar yürütülüyor (2014-2017).

-KSÜ ÖBANET Gönüllü Grubu oluşturuldu.

-ÖBA'ların çevresindeki ilköğretim okullarından seçilen öğretmenlerle birlikte Çevre Eğitim Programı uygulandı. Bu okullardan bazılarında ÖBA hakkında sunumları yapıldı.

-Göksun Halk Eğitim Merkezi ile işbirliğinde, Kahramanmaraş'ın nadir ve endemik bitkileri el sanatları (Maraş işi sim sırma, suzeni, ahşap boyama vb.) ürünlerinde motif olarak kullanıldı. Böylece nadir bitkiler, kursiyer hanımlara ve bu ürünlerin sergilendiği yerlerde kamuoyuna tanıtılmış oldu.

-Yalankoz (*Pterocarya fraxinifolia*) fideleri yetiştirilerek bir dere yatağında örnek bir iyileştirme (restorasyon) çalışması yapıldı.

-At elması (*Eriolobus trilobatus*) fideleri yetiştirilerek Ahir Dağı'ndaki bahçe sahiplerine dağıtıldı.

-Dört nadir bitki için mini eylem planları hazırlanıyor: Maraş adaçayı (*Salvia marashica*), at elması (*E.trilobatus*), kırk tülübaş (*Psephellus goeksunensis*) ve kaya sümbülü (*Hyacinthus orientalis* spp. *chionophilus*).

- ÖBA'larda doğal olarak yetişen 100 doğal ağaç ve çalının yer alacağı "Kahramanmaraş'ın Ağaç ve Çalıları" kitabının 1. cildi basıma hazırlanıyor.

2. Kars (Çıldır Gölü ÖBA):

-Kafkas Üniversitesi Kampüs Florası hazırlandı (2012).

-“Kars Çiçekleri” kitabı yayımlandı (2014).

-Kars Şehit Kamil Karaođlan Okulu’na yeni bir fen laboratuvarı kurulması için (Aydın Dođan Vakfı’ndan) finansal destek bulundu (2015).

3. Edirne ve Kırklareli (Ergene Havzası ÖBA):

-Edirne İli'nde etnobotanik çalışmaları yürütüldü (2013).

-Orman ve Su İşleri I. Bölge Müdürlüğü ile işbirliğinde Edirne ve Kırklareli illeri Biyolojik eřitlilik Envanteri ıkarıldı (2010).

-Ergene Havzası ÖBA ve Edirne civarındaki diğer ÖBA'lara Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi ęrencileri için her yıl eğitim gezileri düzenleniyor.

4. Artvin (Çoruh Vadisi ÖBA):

-“Artvin’de Doğa Mirası: Camili’nin Doğal Bitkileri” kitabı yayımlandı (2012).

-Deriner Barajı Su Aynası Altında Kalacak Endemik ve Nadir Bitkilerin Tespiti, Nakledilmesi ve Yetiştirilmesi Projesi yürütüldü (Orman Bakanlığı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, 2012).

-“Artvin’in Doğal Bitkileri” kitabı yayımlandı (2015).

-Yeşil Artvin Derneği öncülüğünde, yaklaşık 20 yıldır devam eden Cerattepe’de altın/bakır madenine karşı uzun ve başarılı bir doğa koruma mücadelesi sürdürülüyor.

-Artvin ve civarındaki ÖBA’ları tanıtım ve farkındalık yaratma çalışmalarına (toplantılar, TV/radyo programları vb.) devam ediliyor.

5. Kayseri (Erciyes Dağı ÖBA):

-Erciyes Dağı'nda devam eden yapılaşmalardan zarar görecekt nadir ve endemik bitkilerle ilgili yeri dışında (ex-situ) koruma çalışmaları yürütüldü (2012).

-Erciyes ÖBA hakkında tanıtım, bilgilendirme ve lobi çalışmaları yapılıyor.

6. İstanbul (Ömerli Havzası ÖBA):

-Ekosistem Servislerinin Kentsel Planlamaya Entegrasyonu Projesi tamamlandı (2011).

-“Ömerli Havzası Ekolojik Değerleri ve Kuş Atlası / Omerli Watershed Ecological Assets and Bird Atlas” kitabı yayımlandı (2011).

-“Ekosistem Servislerine Dayalı Havza Yönetim Modelinin İstanbul-Ömerli Havzası Örneğinde Uygulanabilirliği” Doktora Tezi tamamlandı (2012).

-Ömerli Havzası’nda Ekosistem Servislerine Dayalı Bütünleşik Havza Yönetim Planının Geliştirilmesi Projesi yürütüldü (2015).

-Ömerli Havzası üzerinde geliştirilen ekosistem servislerine dayalı havza yönetim modeli yaklaşımının İstanbul Büyükçekmece Havzası ile Bolu-Düzce Melen Çayı Havzası kapsamında ele alınacağı TÜBİTAK MAM ile bir sözleşme imzalandı.

-Halen İBB tarafından yürütülen Çevre Düzeni Planı Revizyonu kapsamında, Doğal Yapı Sentezinin geliştirilmesi için ekosistem servislerine dayalı karar destek sistemlerinin kullanılması yaklaşımında danışmanlık hizmeti veriliyor.

7. Fethiye (Baba Dağı ÖBA):

-Fethiye Orman İşletmesi ve FETAV işbirliğinde yerel halkı ev pansiyonculuğu ve tıbbi/aromatik bitkileri toplama ve kurutma teknikleri konusunda bilgilendirme çalışmaları yürütüldü (2006).

- Baba Dağı Biyoçeşitliliği ve Bilim Turizmi üzerine bir araştırma yapıldı (2010).

-Nadir ve Endemik Bitki Türleri Biyolojisi Uluslararası Sempozyumu düzenlendi (Biorare, 2010).

-Sınır Aşan Yaşamlar Projesi yürütüldü (2015). Proje, yaşama bir bütün olarak saygı duyma bilincine (ekolojik bilinç) sahip bireyler geliştirmeyi; yaşamın içindeki farklılıkları/farklı olanları ötekileştiren bireylerde empati yetisini geliştirmeyi ve düşünmek- davranmak-hissetmekten ibaret olan bu bilinçlenme sürecini başlatmayı amaçlıyor.

-Baba Dağı ÖBA ve çevresinde (Dalyan, Köyceğiz, Gökova) öğrenciler ve gönüllülerle birlikte biyolojik çeşitlilik araştırma ve gözlem çalışmaları yapılıyor.

-Baba Dağı ÖBA için tanıtım, farkındalık yaratma ve lobi çalışmalarına devam ediliyor.

8. Bursa (Uludağ ÖBA):

-“Uludağ’da subalpin ve alpin kuşakta yayılış gösteren bazı nadir ve endemik bitki türlerinin çimlenme fizyolojileri üzerinde bilimsel araştırmalar yürütüldü (2007-2010).

-Uludağ’da Terkedilmiş Wolfram Madeni Çevresindeki Bitki Türleriyle Topraktaki Elementlerin Geri Kazanımı ve Değerlendirilmesi Projesi yürütülüyor (2015).

-Uludağ ÖBA ile ilgili araştırma, eğitim ve farkındalık yaratma çalışmalarına devam ediliyor.

9. Antalya (Lara-Perakende Kumulları ÖBA):

- Antalya Kent Konseyi Çevre Grubu kapsamında (ÖBA Koordinatörü bir süre bu grubun başkanlığını yürüttü) Antalya'daki yatırımlar ve bunların çevresel etkileriyle ilgili çalışmalar yapılıyor (2016).
- Kent Konseyi Çevre Grubu ile birlikte Antalya'daki ÖBA'ların önemi ve özellikleri hakkında bilgilendirme ve lobi çalışmalarına devam ediyor (örn. ÖBA'lara eğitim ziyaretleri düzenleniyor).